

Fiskeindustrien – konkurransedyktig om arbeidskraft, men ikke norsk

Edgar Henriksen, Nofima

Dengjun Zhang, Capia

Ingrid Kristine Pettersen, Capia

Mandatet

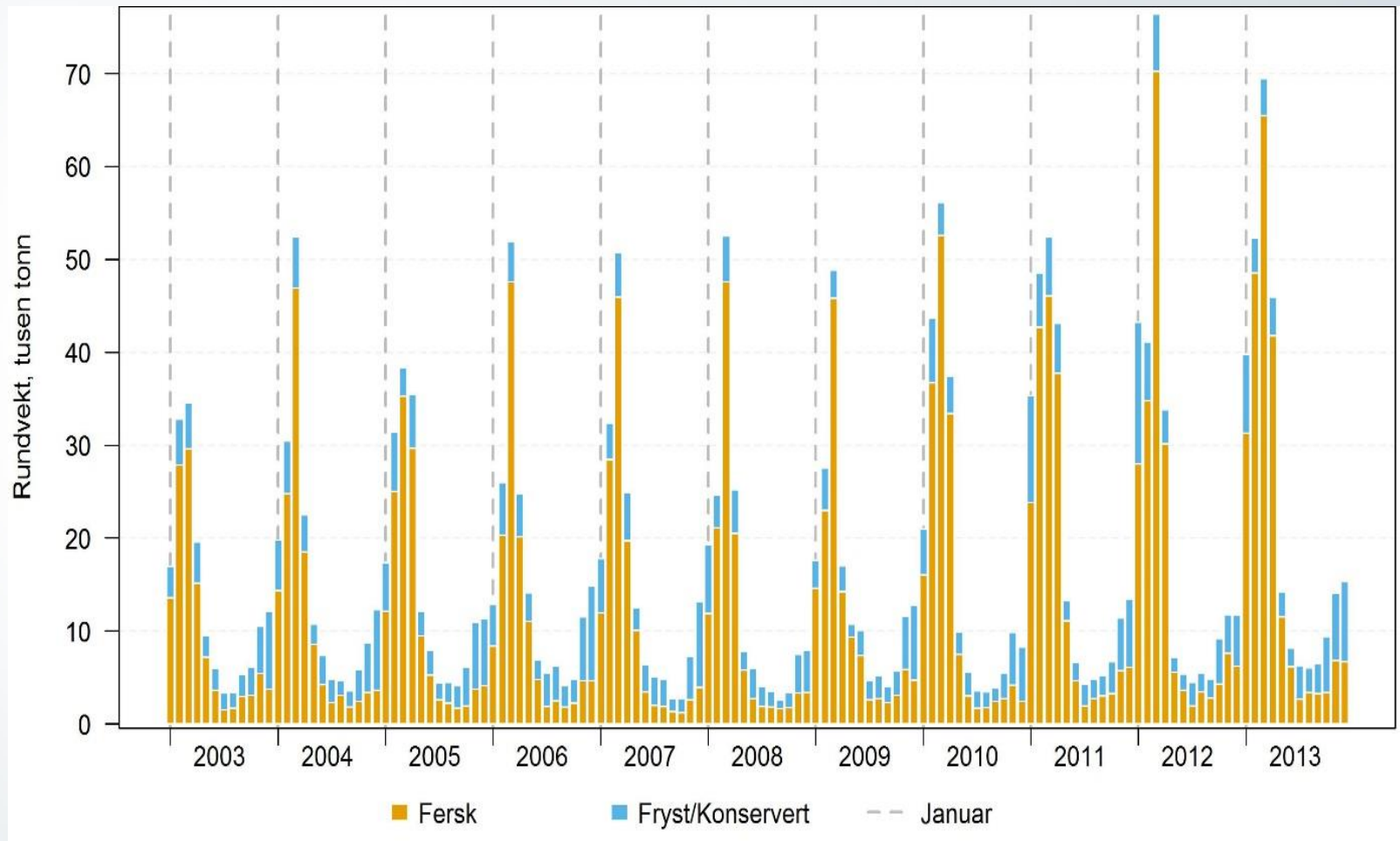
1. *Hvordan har bruken av permitteringer og sesongbetont import av arbeidskraft variert mellom ulike regioner, bedriftsstørrelser og typer virksomhet?*
2. *Hvordan har bruk av permitteringer og sesongbetont bruk og import av arbeidskraft utviklet seg totalt, i ulike regioner, bedriftsstørrelser og typer virksomhet?*
3. *Krav til bruk av økonometriske modeller*

Innhold

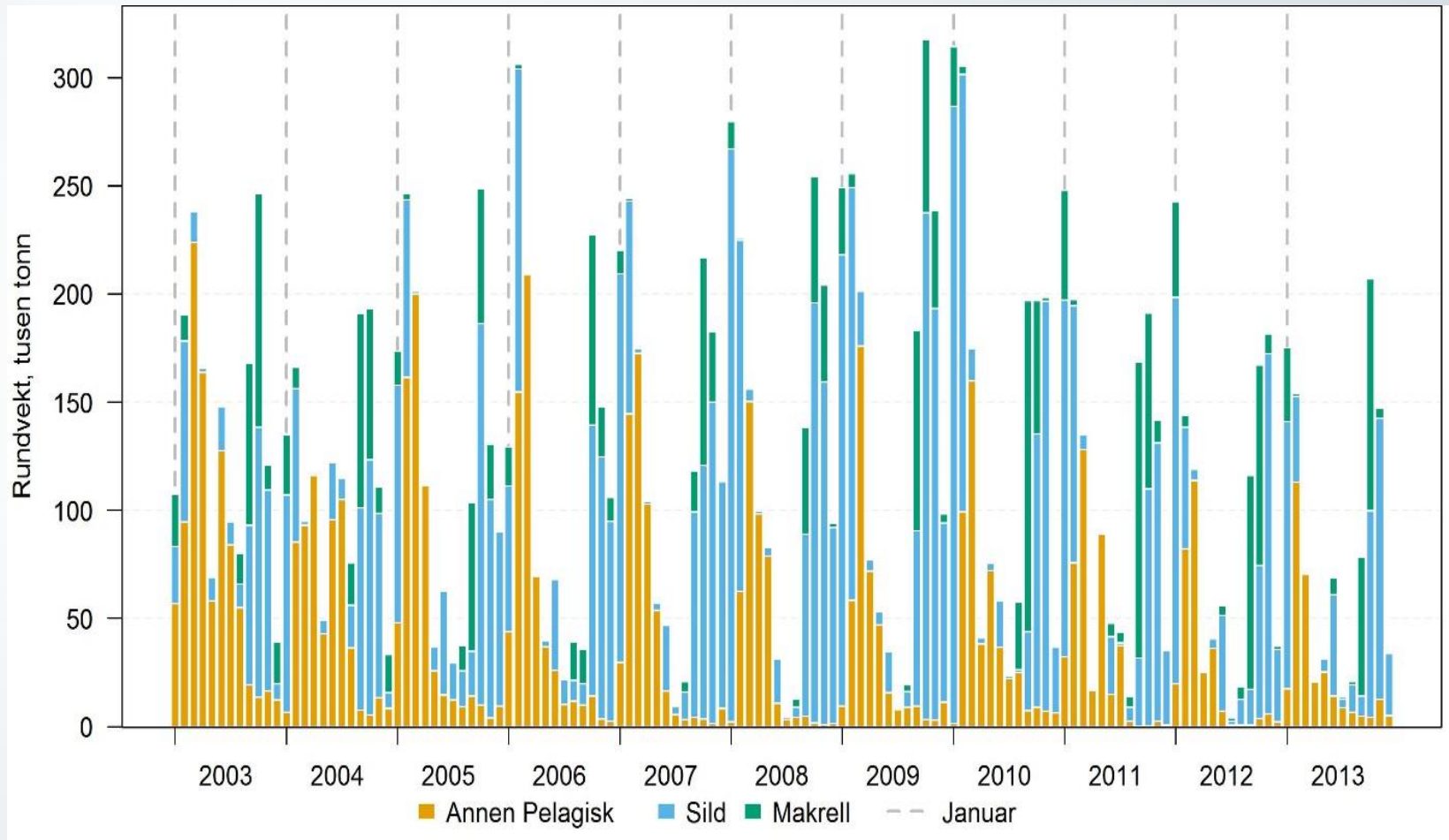
- Utviklingen (Statistikken)
 - Råstofftilgang
 - Sysselsettingen
 - Permitteringer
- Økonometriske analyser
 - Modeller
 - Resultater
- Intervju, konklusjoner og mulige implikasjoner

Presentasjon av statistikk

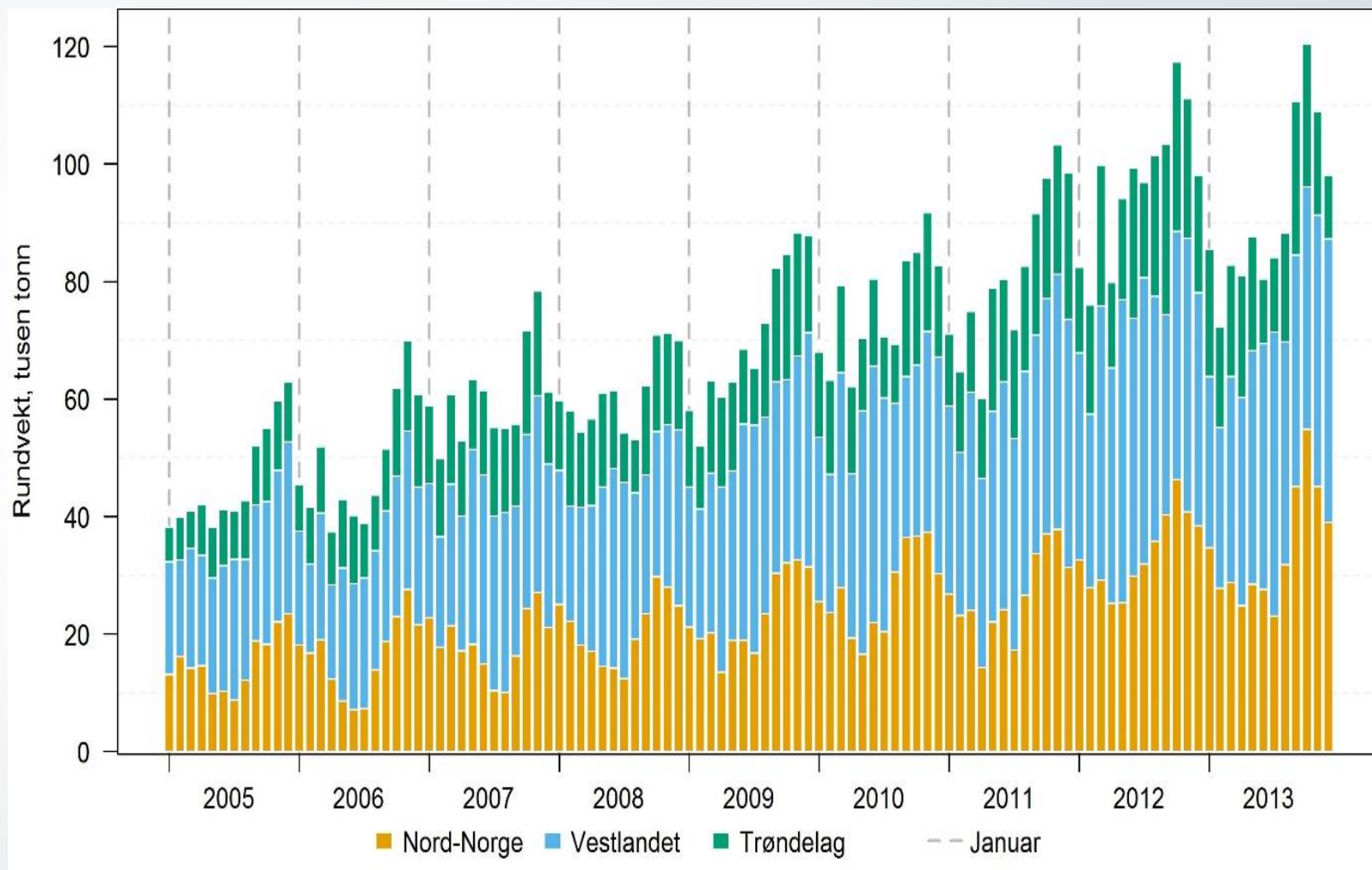
Torsk

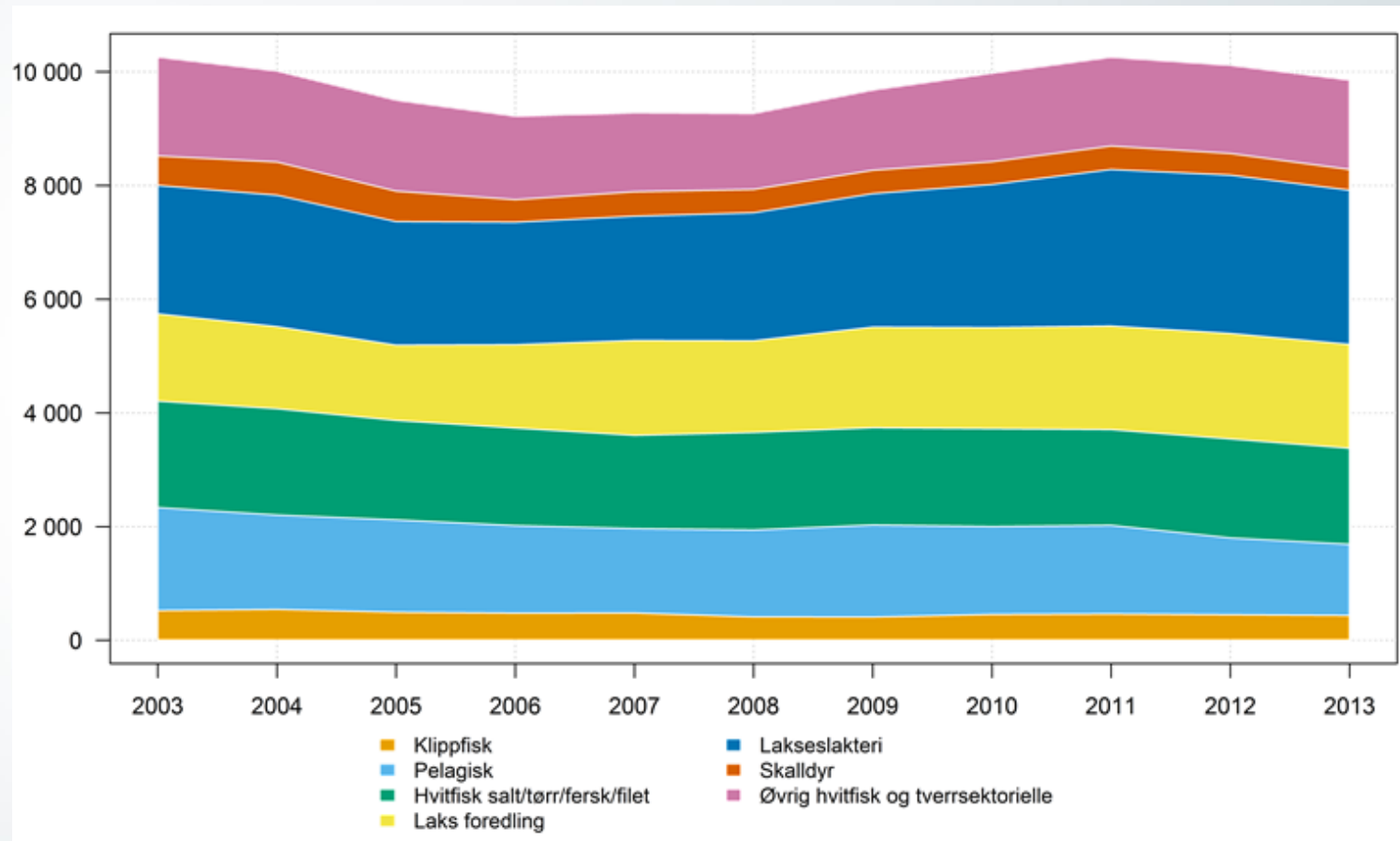
Pelagisk fisk

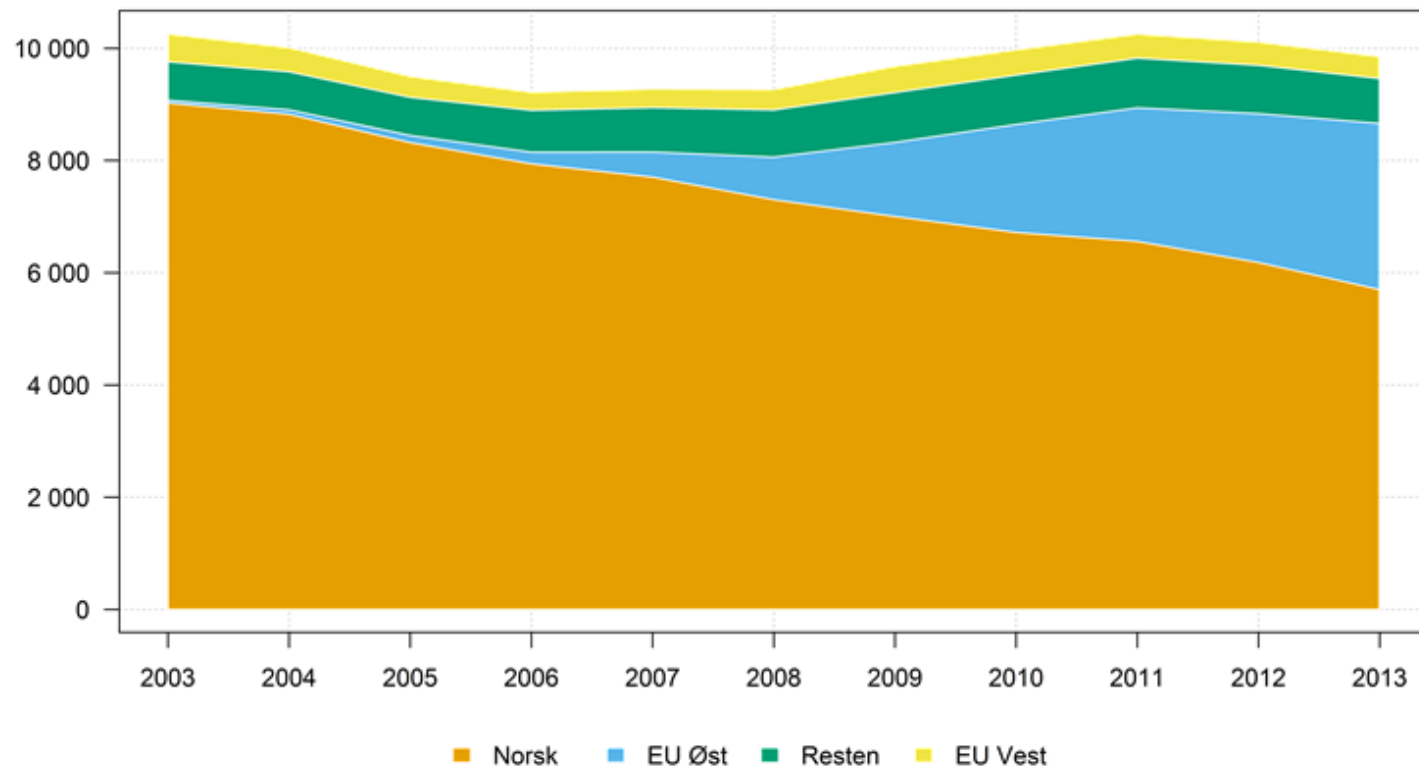
Laks og ørret

Sysselsatte per produksjonskategori

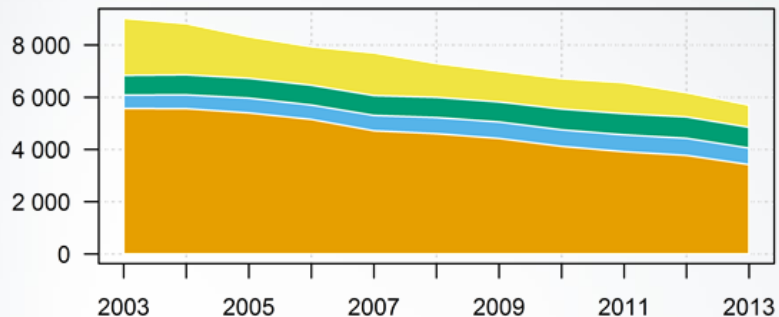

Syssele satte per Nasjonalitet

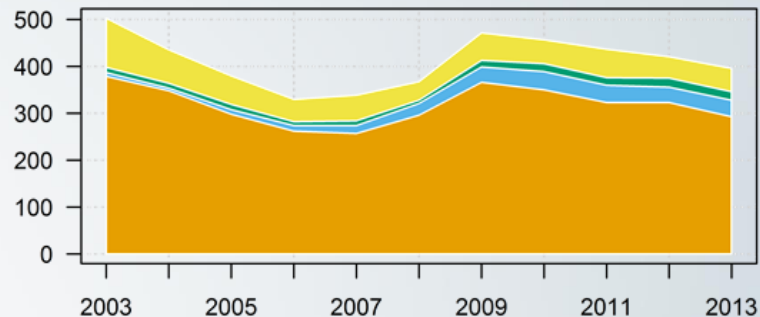

Sysselsatte etter funksjon og nasjonalitet

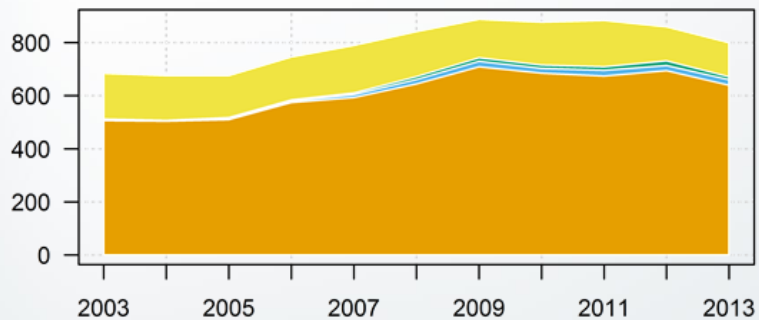
Norsk

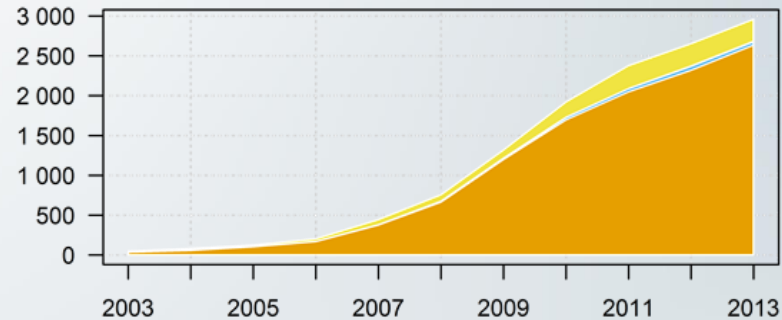
EU Vest

Resten

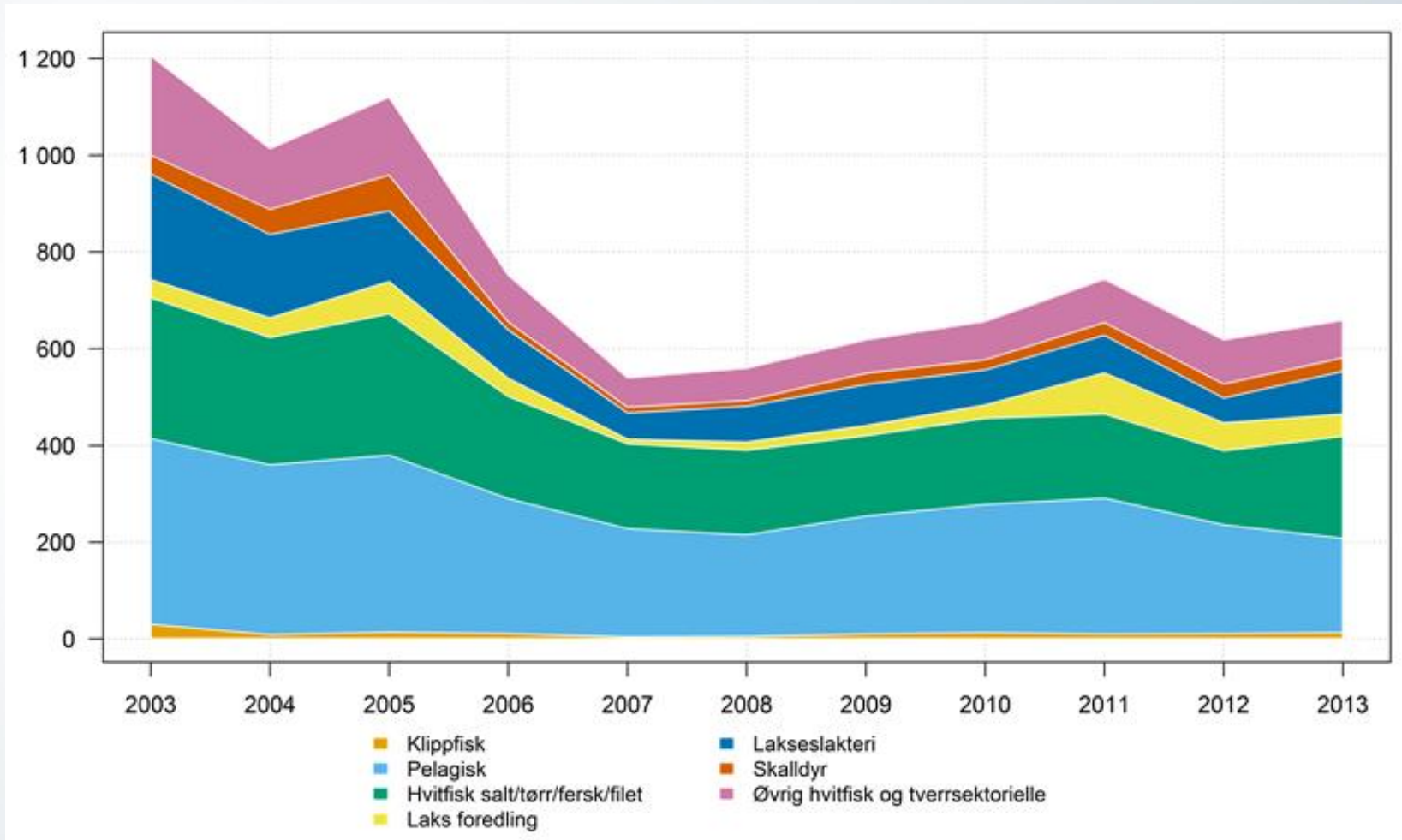

EU Øst

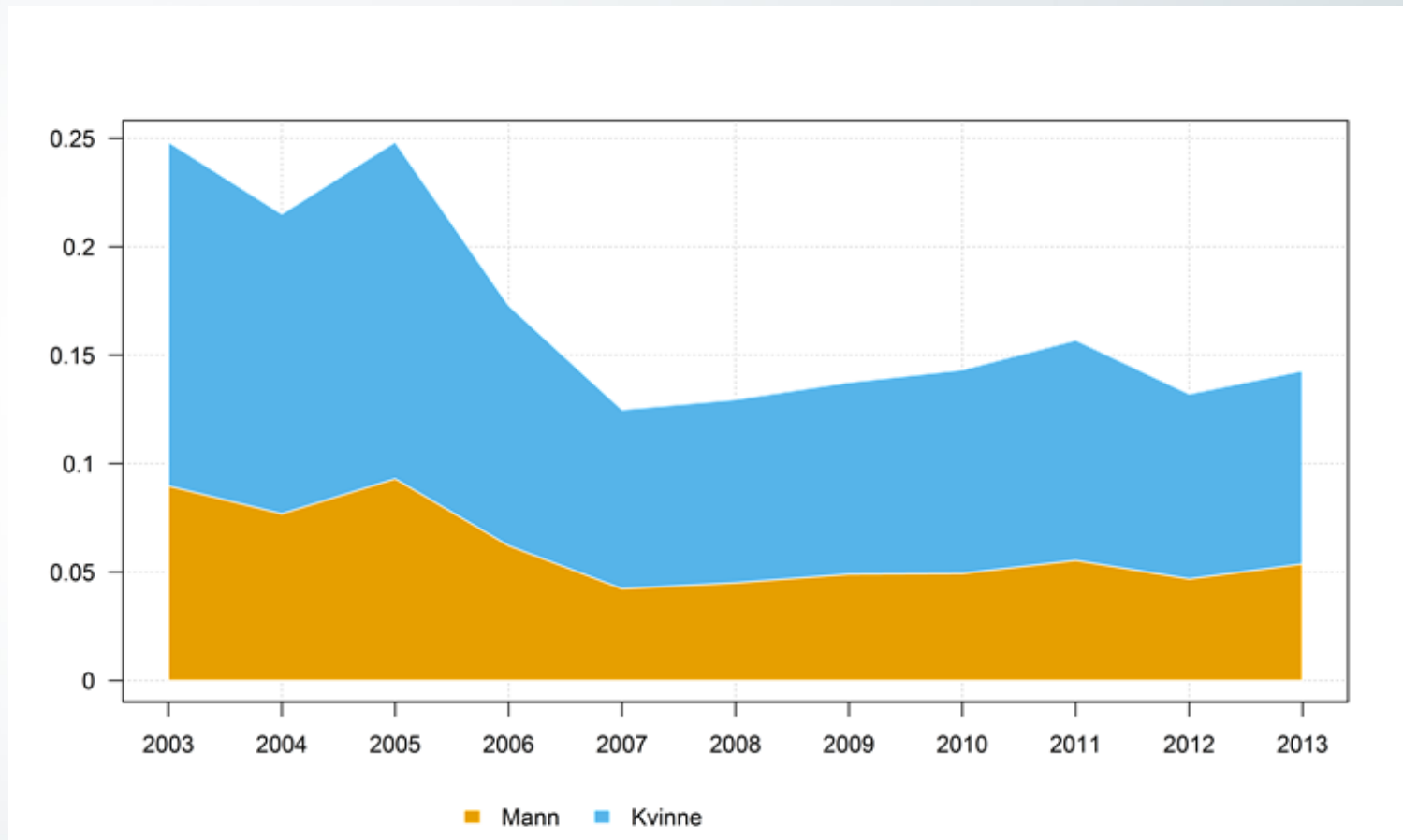

Produksjon Teknisk Administrasjon Annet

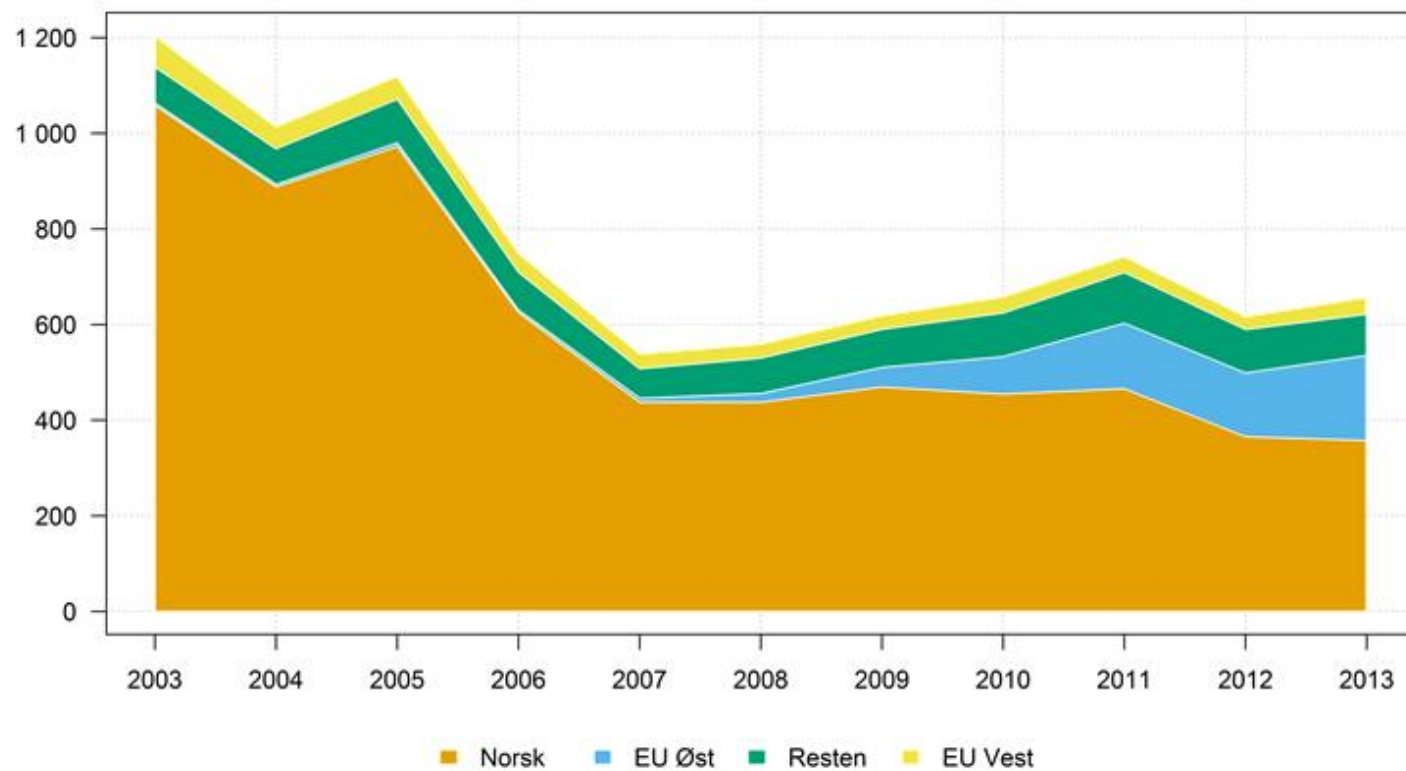
Permittererte per produksjonskategori

Permittererte som andel av sysselsatte

Nasjonalitet permitterte

Resultat av økonometriske analyser

Permitterte

- **Større tilbøyelighet til å permittere**
 - Store bedrifter
 - Høyere andel produksjonsmedarbeidere
 - Høyere andel kvinner
 - Høyere andel utenlandsk arbeidskraft
 - Høyere gjennomsnittsalder (ikke entydig sammenheng)
- **Lavere tilbøyelighet til å permittere**
 - Økt tilgang på råstoff
 - Økt antall ledige (ikke entydig sammenheng)

Sannsynlighet for å permittere

- Base: kvinne, annen stilling, norsk, øvrig hvitfisk og tverrsektoriell, Vesterålen, år 2003
- Høyest sannsynlighet for å bli permittert
 - Yngre
 - kvinne
 - Vest-Europa
 - Produksjonsmedarbeider
 - Pelagisk industri
 - Vesterålen
 - År 2003 og 2004
- Lavest sannsynlighet for permittering
 - Eldre
 - menn
 - Amerikanere
 - Adminstrasjonsansatte
 - Lakseforedling
 - Østlandet, Rogaland og Sørlandet
 - 2013
 - sannsynligheten for å bli permittert er blitt mindre de siste årene

Utenlandsk arbeidskraft

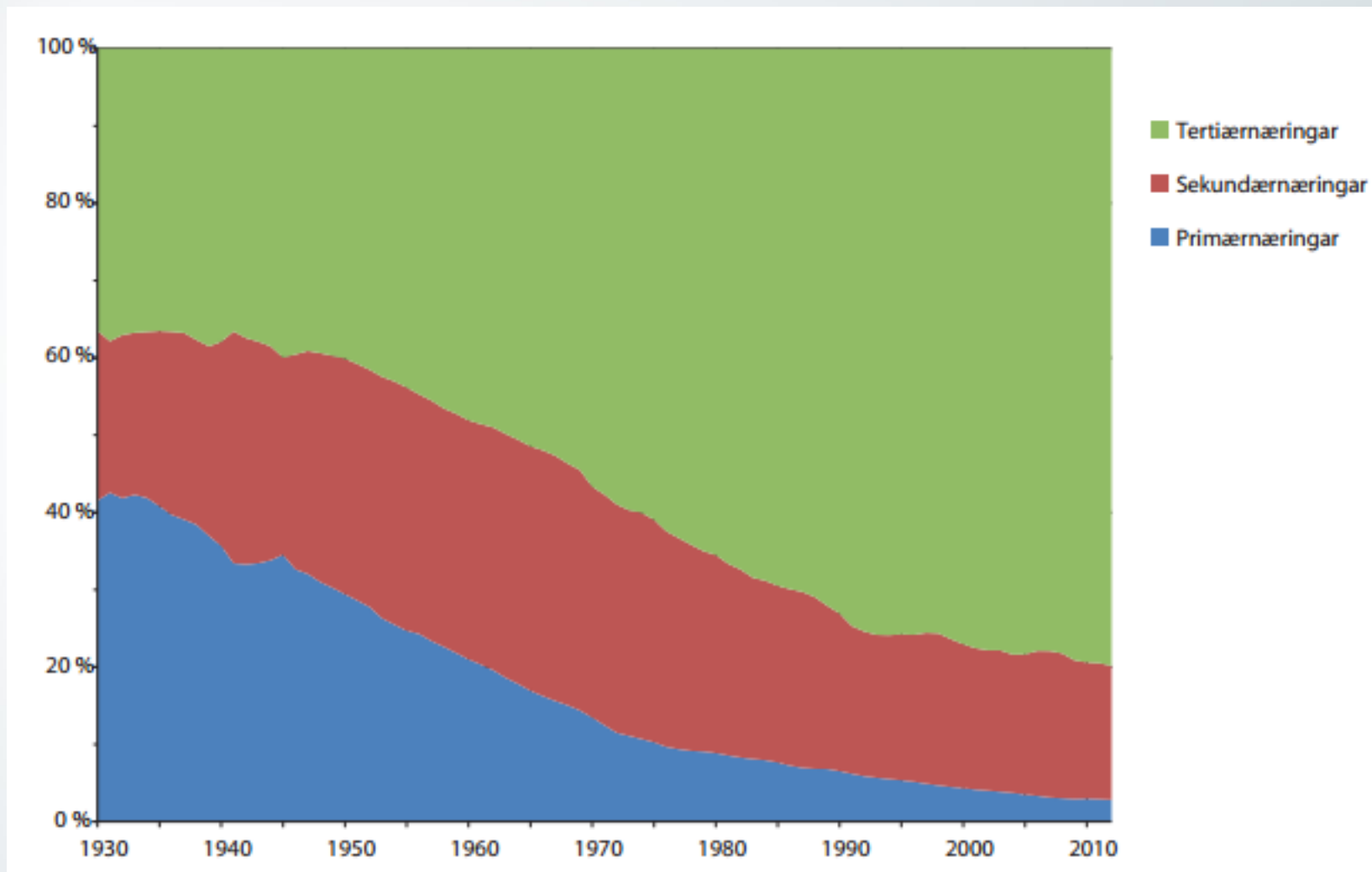
- Større tilbøyelighet til bruk av utenlandsk arbeidskraft
 - Store bedrifter
 - Høyere andel produksjonsmedarbeidere
 - Høyere andel kvinner
- Lavere tilbøyelighet til bruk av utenlandsk arbeidskraft
 - Økt tilgang på råstoff
 - Økt antall ledige
 - Høyere gjennomsnittsalder

Intervjuer, kontekst, konklusjoner og implikasjoner

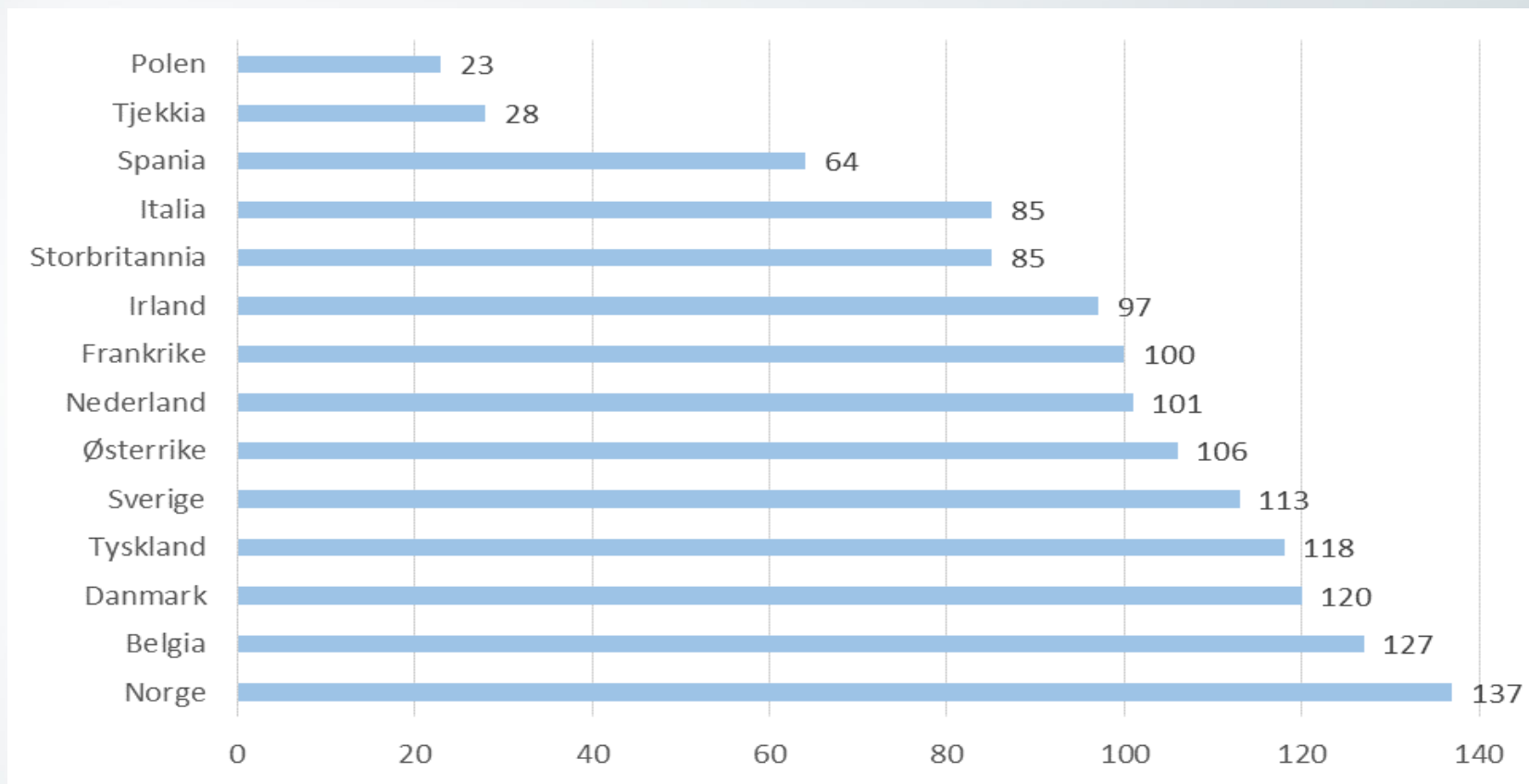
Den norske arbeidsmarkedsmodellen

- Trepertssamarbeidet skal sikre:
 - Privat og offentlig velstand
 - Fordeling, der arbeiderne sikres med sterke tariffavtaler
 - Frontfagene sikrer internasjonal konkurransekraft
 - Sosialt sikkerhetsnett ved omstilling
- Åpen for endring
 - Teknologi
 - Intensjonale impulser og konkurranse
 - Omstilling fremmes av lønnskompresjon og sterke tariffavtaler.
- Kreativ destruksjon, sivilisert og systematisert
 - Sikrer produktivitet og omstilling
 - Arbeidskraften skal til de bedriftene og sektorene som betaler best

Syssetsette i hovednæringsgrupper

Timelønnskostnader

Industrien i Norge i forhold til industrien hos handelspartnere i EU i felles valuta i 2015 (TBU)

Intervju: Bedrifter og bemanningsbyrå

- NNN/Sjømat Norge og bedriftene (-1) enige om unntaket i forskrift om lønnsplikt under permittering
 - En vesentlig forutsetning for å håndtere svingninger i råstofftilgang
 - Teknisk stab og administrativt ansatte permitteres sjeldent
 - Beholde nøkkelpersonell
- Rekruttering
 - Fortrukket: Norsk arbeidskraft med lokal tilknytning
 - Men de er ikke enkle hverken å rekruttere eller beholde
 - Enklere enn noen gang: Konkurransedyktig i EU/EU-Øst
 - Etter utvidelsen i 2004 og 2007 (EU-Øst)
 - Mange blir bosatte
 - Mange med relativt høyt utdanningsnivå

Korttidskontrakter og innleid arbeidskraft

- Større fleksibilitet for å ta unna svingninger
- Mindre permitteringer
- Korttidskontrakter foretrekkes før innleid
 - De samme kommer tilbake.
 - I mindre grad bosatt
- EU-Øst dominerer i begge kategorier
- 18-25 % økning av arbeidsstyrken med innleid arbeidskraft i sesong

Bruk og misbruk?

- Allmenngjøring av tariff
 - Alle informanter er positive
 - Like og ryddige konkurransevilkår
 - Omdømme
- Cowboykultur?!
 - Reaksjonene tyder på at den finnes
 - Arbeidstilsynet registrerer avvik
- Velges ledighet foran fiskeindustri?
 - Kan nok forekomme, men veldig utbredt er det neppe

Implikasjoner (1)

- Konkurransedyktig om arbeidskraft, men ikke norsk
- Enklere tilpasning til sesongsvingninger
 - Kontinuerlige råstofftilførsler har aldri vært enkelt å få til
 - Økte fangstkostnader
 - Fordeling mellom aktører og regioner i et nullsumspill
 - Kan være en av forklaringene på at større andel eksporteres ubearbeidet
- Svekker enkel tilgang på sesongarbeidskraft argumentene for helårig industri?

Implikasjoner (2)

- Unntaksordningen styrker industrien i konkurransen om arbeidskraft
- Tilflytting og svak økning i folketallet
 - Fast ansatte
 - Tamilerfaringen – varig?
- Politisk innflytelse for fiskeindustrien
 - Snakker ikke norsk og stemmer ikke ved Stortingsvalg

Takk for oppmerksomheten

www.nofima.no